

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆՍԵՐՎԱՏՈՐԻԱՅԻ ԱՄՍԱԳԹԵՐ

Լոյս է գիսել ISSN 1829-0469 թղթային դրամակը 2005թ. դեկտեմբերի 25-ից (169)

#1 հունվարի 2020

Երեւանի Կոմիտասի անվ. պետական
կոնսերվատորիայի Կատարողական
արվեստի պատմության եւ ժեսության
ամբիոնի գուրծունեությունը 2019
թվականին

Գենետիկ՝ Ռուբեն Դարությունյանի վարպետության դասին,
ԵՊԿ Ակուստիկ Հարորատորիա, 18.05.2019 թ.

7

ԵՊԿ Ուսանողական խորհրդի ամանորյա
միզուառումը

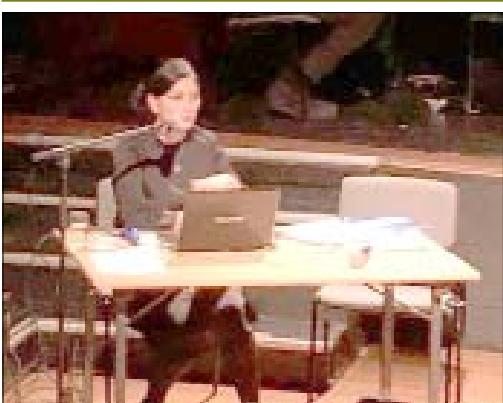
ԵՊԿ ամանորյա միջոցառման ունկնդիրը.
ԵՊԿ ռեկտորը, դասախոսներ և ուսանողներ

3

ԿՈՄԻՏԱՍԻ
ԾՆՍԴՎԸ
150-Ամյակին
«Կոմիտասյան
շունչը»
Ամսերդամի
համալսարանում

Ամահիտ Մուղնեցյան

2

ԸՆՐՎՎՎՈՐՈՒՄ
ԵՆՔ
ՀԱՅՈՒԹ
ՀԱՅՈՒՆԱԿԱԾ
ԲԱՆԱԿԻ
ԿՎԱՄՎՎՈՐՄՎՆ
28-ՐԴ
ՏԱՐԵԴՎՐՁԸ

ԼԱԶԻՆ
ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ
Հայկական բանակի
պահապի
սպա՝ մայոր,
ԵՊԿ փականագործ,
հեղափոխույց

ՀԱՅ ՀԵՐՈՈՄՆԵՐ

Կայծակների զարկից ծնված
Միասման մեջ բազայիված
Առյուծներ եք հավել, անանձ
Մեր դյուցազն հայ հերոսներ:

Մարտա լինեմ ես չեր զարկից
Պողպարակուու հզոր բազկին
Զախարակնեց մեր մենաց քենամին
Մեր հաղորական հայ հերոսներ:

Քիչ ուժերով շափին հաղորդ
Համեր լիներ արևաշող
Մեր Միենի զոր հերոսներ
Կամարի զնով մասմար Բետինի
ճառ Զեր գործին, հաղորականին
Առյուծախոր հայ հերոսներ:

Սվետլանա Սարյան: «Главное – любить музыку»
(Сухум – Ереван – Сухум)

Սվետլանա Սարյան – пианистка, концертмейстер, почетный профессор (2018) Ереванской государственной консерватории им. Комитаса – родилась в Батуми. Училась в Сухумском музыкальном училище им А. Ч. Чичба у замечательного педагога Владимира Геворкова, руководителем которого был ректор Ленинградской консерватории профессор Павел Серебряков.

Увлеченная работа и усердие молодой пианистки через полтора месяца занятыи увенчались успехом – выступлением в Филармонии с исполнением Концерта # 2 Сен–Санса. Члены комиссии из московского музыкального училища приглашали юную пианистку для продолжения обучения переехать в столицу, но родители были против.

10

Ուրեն Տերտերյանի հիշատակին

Ուսական տոնացույցով Սուլը Ծննդյան՝ հունվարի 7-ին և հայկականով՝ Սուլը Ծննդյան և Աստվածահայտնությանը հաջորդած մեռելոցի օրը կյանքից հեռացավ երաժշտագետ, արվեստագիտության թեկնածու, պրոֆեսոր Ուրեն Ավետի Տերտերյանը: Ինչու եմ փաստում այս երկու տոները, որովհետև լիիրավ ժառանգորդն էր իր պապերի: Մայրական կողմի տատիկը՝ Ելիզավետան (որի անունը կրում է դատրիկը), ոուս մեծատոհմիկ գերդաստանից էր, իսկ պապիկները՝ բոլորին հայտնի Տիգրանյաններն ու Տերտերյաններն են: Թե՛ արվեստի, և թե՛ գործունեության առումներով իր նախնյաց նշակութային ավանդույթների կրողն եղավ նա: Ուրեն Տերտերյանը ծնվել է Երևանում (3 հունիս, 1959, 73, Երևան - 7 հունվար, 2020 Եկվադոր, Կուենակ): Կոչակավոր կոմպոզիտոր Ավետ Տերտերյանի և երաժշտագետ, պրոֆեսոր, արվեստագիտության թեկնածու Իրինա Տիգրանյանի որդին է, ԵՊԿ և հայ երաժշտագիտության կայացման ու զարգացման գործում մեծ ավանդ ունեցող Գեղորգի Գրիգորի Տիգրանովի թոռը: Ա. Տերտերյանը մեծ ներդրում ունի արդի ժամանակակից երաժշտագիտության և արվեստի, հատկապես կոնսերվատորիական կրթության համակարգային բարեփոխումների գործընթացում ոչ միայն Հայաստանում, այլև արտերկրում:

9

Գրականագետի, բանասեղծի եվ լրագրողի տեսանկյունից

Գրականագետ, բանաստեղծ և լրագրող Ջասմիկ Սարգսյանն արձագանքում է երաժշտական տարրեր միջոցառումների, որոնց մասին տպագրվել և տպագրվում են «Երաժշտ» ամսաթերթի համարներում:

Այս համարում անդրադառնում ենք Կոմիտասի 150-ամյակին նվիրված համերգների մասին նորա՝ իր ֆեյսբուքյան էջում հանրայնացված և իրատարակած մի քանի հոդվածներին:

«Տաղարան» համույթի տարեվերջյան գալա-համերգը էջ 3

«Կոմիտասի եվ արդի հայ կոմպոզիտորների երկերը» էջ 9

«Ուր որ հայ կա, այսեղ է եվ Կոմիտասի երգը...» էջ 11

Դրամատիկ զգայնությունից մինչեւ հրչավալից փայլարձակումներ՝ «Տաղարանի» համերգին էջ 9

ԿՈՍԻՏԱԿՈՒ ԾՆՆԴՅԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻՆ «Կոմիտասյան շունչը» Ամստերդամի համալսարանում

Զուլիա Դավիթ, Քրիստոֆ Կրասա, Նատալի Պողոսյան, Շրուտի Բալա, Ակուստ Դուրսեն, Սուլրատ Տիրնակ, Արդար Ագոյշյան

Անահիտ Մողենցյան,
Ամստերդամի համալսարանի երաժշտագիտության և թատրոնի
մասնաշենքի դահլիճում

1 Կոմիտասը չէր էլ կարող պատկերացնել, որ 84 տարի հետո ինքը պետք է կրկին առիթ դառնա Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի, Հայկական Սփյուռքի մշակութային կամուրջի ամրացմանը և, որ պետք է կրկին ու կրկին երգվեն, կատարվեն հայկական

կոմիտասյան շունչը: Այս ծրագրի նախաձեռնությունը պոլսահայ երաժիշտ ամուսիններ՝ Արդար Ագոյշյանի և Նատալի Պողոսյանին էր, որը հաստատվեց և ողջունվեց Ամստերդամի համալսարանի երաժշտագիտության և թատրոնի բաժնի կողմից: Ծրագրի առաջին բաժնում դասախոսու-

դամում կողմից ստեղծված «Կոմիտաս» միջազգային անսամբլի ինքնատիպ կոմիտասյան կատարումներն էին, որոց իմպրովիզացներով: Ինքնատիպ՝ քամի որ հայկական ժաղովուրդական կոմիտասյան մշակումները կատարվում էին ոչ նախնական երաժշտական կազմով՝ երգչախումբ, ծայն, կամ դաշնամուր, այլ՝ թարայով, քսիլոֆոնով, կոնտրաբասով, դուդուկով, սրինգով, նայով, թեորայով, նաև ծայն ու դաշնամուրով:

Կոմիտասը

«համախմբեց» մեկ բեմի վրա ազգությամբ հնդիկ, թուղթ, չեխ, հայ երաժիշտների ովքեր խորը հուզմունքով և հարգանքով պիտի խոսեին հայ մշակույթի, հայ երաժշտության, 8եղասպանու-

Քրիստոֆ Կրասա, Արդար Ագոյշյան, Զուլիա Դավիթ, Նատալի Պողոսյան, Շրուտի Բալա, Ակուստ Դուրսեն, Անահիտ Մողենցյան, Սուլրատ Տիրնակ

Զուլիա Դավիթ, Նատալի Պողոսյան

ժողովրդական ու հօգենոր երգերի ու մեղեդիների իր մշակումները, գրառումներն աշխարհի մի շարք քաղաքներում, հայ և այլազգի պրոֆեսիոնալ երաժիշտների կողմից, հայ առաքելական հոգևորականների՝ ովքեր Կոմիտասին մեղադրում էին իր որոշ աշխարհիկ հայացքների համար...

2019 թ. դեկտեմբերի 4-ին Յոլանդիայի մայրաքաղաք Ամստերդամի համալսարանի երաժշտագիտության և թատրոնի մասնաշենքի դահլիճում տեղի ունեցավ համերգ-դասախոսություն, որտեղ երկու ժամ անընդմեջ թևածում էր

թյուներ կարողացին, երաժշտական և տեսամյութերի օրինակներով, Կոմիտասի, իր դերի մասին Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանում, Եվրոպայում: Արևմտյան մասը ներկայացնում էր Ն. Պողոսյանը (օպերային երգչուիչ, մեծօ սուրանո), իսկ Արևելյան մասը և երաժշտագիտական բաժինները՝ Անահիտ Մողենցյանը, (տեսաբան, խմբավար), ով հրավիրվել էր Բյուուելից: Երկորդ բաժինը Ա. Ագոյշյանի (դիրիժոր, թավջութակահար, կոմպոզիտոր, ով գրեց առաջին քրդական օպերան՝ «Նարուկո», պրեմիերան 2019 թ. Ամստեր-

դամ և ընդհանրապես հայ՝ հայ լինելու մասին:

Յիշեցին, երգեցին, խոսեցին, Կոմիտասին նոր շումչ տվեցին:

ԱՍԱԲԻՏ ՄՈՒՌԵՑՅԱՆ
Խմբավար, տեսաբան
Բրյուսել

ԳԻՎԻ ՕՐՁՈՆԻԿԻՉԵՒՄ ՆՎԻՐՎԱԾ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ ՀԱՍՎԱՍՐԵՑ ԵՐԱԾԾՎԳԵՏՍԵՐԻՆ

Դեկտեմբերի 2-ից 4-ը Թբիլիսիի Վանո Սարացիշվիլիի անվ. պետական կոնսերվատորիայում կայացավ «Երաժշտությունը մշակույթի համատեքստում» վերտառությամբ միջազգային գիտաժողովը՝ նվիրված վրացի ականավոր երաժշտագետ, հանրային գործիչ, Վրաստաճակ կոմպոզիտորների միջամտական Գիլի Օրջոնիկիձեի ծննդյան 90- և մահվան 35-ամյակներին: Ունիվերսալ հետաքրքրությունների տեր Օրջոնիկիձեն առաջինն էր վրացական երաժշտագիտության մեջ երաժշտության անդրադարձել գեղագիտական, սոցիոլոգիական, հոգեանական, մշակութարական խմբիների համատեքստում, իհմը դրել երաժշտության միջառարկայական ուսումնասիրության համար: Ի թիվս մի շարք արժեքավոր աշխատությունների՝ նա հանդես է եկել նաև Արամ Խաչատրյանի մասին ծավալուն հոդվածով:

Սա Գիվի Օրջոնիկիձեին նվիրված երկրորդ գիտաժողովն է, որին մասնակցել են երաժշտագետներ ու դերկմերի: Ինչպես առաջին գիտաժողովում, որ կայացել է 1999-ին, այս անգամ և Յայաստամը ներկայացրել է արվեստագիտության դոկտոր, Երևանի Կոմիտասի պետական սեմինարը Արգասյանը, որը հանդես է եկել «Տիգրան Մանուկյանի ռեքվիենը որպես գաղափար և որպես ժամն» թեմայով գեկուցմանը: Նա անդրադարձել է ռեքվիենի ժամբին հայ նորագույն երաժշտության մեջ» նախառաջանական կենտրոնական Սահմանադրության ար-

վեստում լայն տարածում գտած սգո և մենորիհալ երաժշտության վրա: Այնուհետև երաժշտագետը քննել է կոմպոզիտորի կողմից լատիներեն տեքստի ընկալումը հայ երաժշտության ավանդույթների լույսի ներքո, ինչպես նաև ուրեմն հայության առանձնահատկությունների մեջին հատուկ ժանրային առանձնահատկությունների մեջնարանը մասնաշերտը:

«Դիացած եմ գիտաժողովի բարձր մակարդակով և Թբիլիսիի կոնսերվատորիայում իշխող մթնոլորտով, - ասում է Սվետլանա Սարգսյանը:

- Երաժշտագետները, որոնց 30 տարի ծանաչում են, շարունակում են աշխատել իրենց թեմաներով, ունեն լայն հետաքրքրություններ, որոնք ընդգրկում են ազգային և համաշխարհային խնդիրներ: Նրանք լայնորեն պրոպագանդում են իրենց ավանդական և ժամանակակից երաժշտությունը, Վարշավական կոնսերվատորիայի առաջնորդ Ա. Վարշավական Երաժշտական կապերը, մանավանդ որ Գիվի Օրջոնիկիձեի բարեկամ, վերջերս կյանքից հեռացած Գիվի Կանչելիի երաժշտությունը, որը կատարվեց գիտաժողովի ընթացքում, քաջ ծանոթ և սիրաված է նաև Յայաստամում»:

կենտրոնը, որը կազմակերպել էր տվյալ գիտաժողովը, վրաց պատրիարքի հովանու ներքո պատրաստում է բազմահատող ազգային հոգևոր երգեցիության հրատարակությունը՝ վրացերեն բնագրով և լատինատար տառադարձությամբ, որը հնարավորություն է տալիս ամբողջ աշխարհում կատարելի այսպիս կատարում են նաև ժամանակակից երաժշտության հետո, մի բան, որը, ցավոք, մեզանում չի արվում. մենք այսպիս է չունենք լուրջ և հետևանդական քաղաքականություն» մեր երաժշտությունը պրոպագանդելու: Յանկալի կյանքը, որ կրկնա ակտիվանան հայ-վրացական երաժշտական կապերը, մանավանդ որ Գիվի Օրջոնիկիձեի բարեկամ, վերջերս կյանքից հեռացած Գիվի Կանչելիի երաժշտությունը, որը կատարվեց գիտաժողովի ընթացքում, քաջ ծանոթ և սիրաված է նաև Յայաստամում»:

Նյութը պետք է
<https://www.azg.am/AM/culture/2019122006>
կայքից

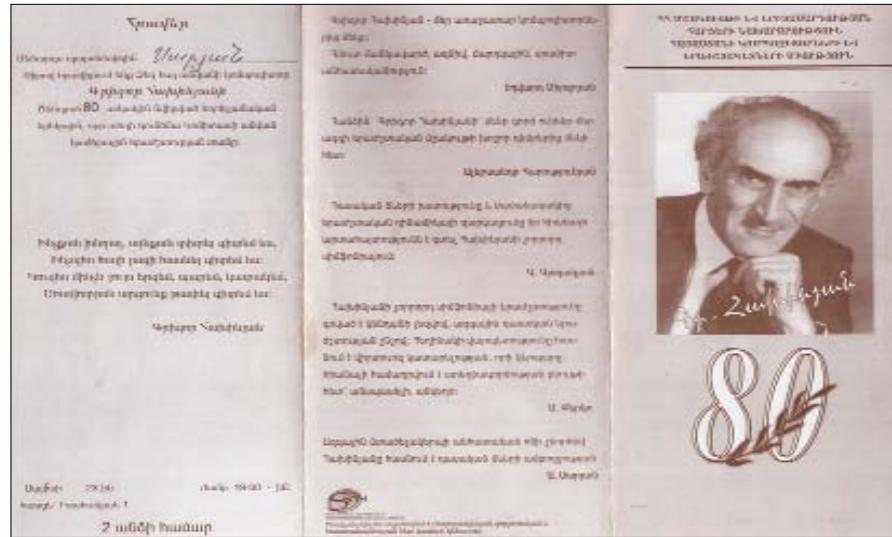

Светлана Сарьян: “Главное – любить музыку”

(Сухум – Ереван – Сухум)

Светлана Сарьян и Ани Тер-Мартirosyan

1

Светлана много выступала в годы обучения в училище: играла с камерным оркестром в концерте, посвященном 60-летию Грузии; исполнила ре-минорный Концерт Баха (на телевидении сохранилась архивная запись); принимала участие в республиканском конкурсе-фестивале музыкальных училищ в Батуми, в котором музыкальное училище Сухума заняло первое место. Но время шло и надо было думать о будущем. Педагог С. Сарьян, Владимир Геворков, советовал продолжить учебу в Ереване и обязательно в классе Роберта Андриасяна. К сожалению, приехав в Ереван в консерваторию, Светлана не застала Роберта Христофоровича: он скончался. В растерянности она спросила в диспетчерской консерватории: а какой еще есть очень хороший педагог. Ей ответили, что это Георгий Вардович Сараджев. Сараджев прослушал Светлану, осталася очень доволен ее игрой, но сказал, что в этом году свободных мест в его классе нет. Далее было прослушивание у Кетти Ашотовны Малхасян, которая, прослушав Светлану, направила ее в класс своей ученицы, доцента консерватории Ирины Марковны Седракян. Контакт с педагогом был установлен с первых же уроков. Начались интенсивные занятия: за первое полугодие были сыграны все ноктюрны Шопена. Итогом усердных занятий стал блестящий экзамен по окончании первого курса: прослушав в исполнении Светланы четыре части Десятой Сонаты Моцарта, Интермеццо Брамса, Этюд-картину «es-moll» Рахманинова, председатель комиссии Г. В. Сараджев поставил единственную пятерку молодой пианистке из Сухума.

В дальнейшем судьба свела С. Сарьян с профессором, заведующим струнной кафедрой Грачья Карповичем Богданяном: будучи студенткой 4 курса, она заменила концертмейстера в его классе. В результате, через некоторое время Богданян предложил ей выступить в серии юбилейных концертов (в музыкальных школах Канакера, Эчмиадзина, им. Мирзояна, Десятилетке им. Чайковского). Это, безусловно, был огромный опыт в классе

теперь уже с вокалистами принесла много нового и интересного.

Особую страницу в биографии Светланы Сарьян открыла встреча композитором Аветом Рубеновичем Тертеряном с его женой, музыковедом Ириной Георгиевной Тиграновой. Они познакомились на базе отдыха Союза композиторов «Лиле» в Абхазии, куда чета Тертерянов приехала на отдых. На всю жизнь первокурснице Светлане запомнилось прослушивание 2-й симфонии Тертеряна. Далее были многочисленные разговоры с Аветом Тертеряном, совместное прослушивание новых симфоний. Дружба с Ириной Георгиевной продолжалась много лет: началась еще будучи первокурсницей и продолжалась вплоть до кончины Тиграновой. Далее, уже в Ереване Ирина Георгиевна проходила на концерты Светланы, давала бесценные советы и как человек, и как музыкант. Это общение Светлана Сарьян вспоминает и ценит по сей день.

В дальнейшем, в связи с семейными обстоятельствами, Светлана Сарьян переезжает в Сухум. Работает в ансамбле Министерства обороны, выступая в горячих точках. Коллектив дал множество концертов, выступая по всей Абхазии. Но естественно, хотелось выступлений с классической программой, и случай подвернулся. В Сухум на отдых приехала Народная артистка России, певица Лариса Курдюмова, и ее попросили выступить. Ей должна была аккомпанировать Светлана Сарьян. Срок для репетиций был невелик: в пятницу ей передали ноты, в субботу репетиция, а во вторник концерт. Концерт прошел великолепно, было исполнено 9 арий и 12 романсов. Курдюмова была восхищена импровизационным даром Светланы, ее умением в каждом куплете и отыгрыше сыграть по-новому, передавая содержание романса. После успешного концерта, освещенного в абхазской прессе, Лариса Курдюмова приглашает Светлану в Москву поработать. Эта задумка не осуществилась, но случайно состоялись концерты и в Москве. Как то будучи в Москве, Светлана позвонила Курдюмовой и та попросила ее сыграть на своем бенефисе в центральном Доме ученых. В ответ на слова о том, что Светлана не знает ее нынешнего репертуара и у нее нет инструмента, чтобы заниматься, она услышала: «Если ты говоришь, что не можешь, то не знаю, кто сможет». После недолгих репетиций в Доме радио, состоялся как всегда блестящий концерт.

Далее была учеба в аспирантуре в классе камерного ансамбля, работа концертмейстером на струнной и вокальной кафедрах и педагогом в классе камерного ансамбля ЕГК. Много концертировала. Анаит Лавчян (скрипка), Армине Петросян (виолончель) вместе со Светланой Сарьян образовали трио «Romanza». На концерте по случаю 80-летия со дня рождения Григора Ахиняна они первыми в Ереване исполнили его Фортепианное трио в 4-х частях.

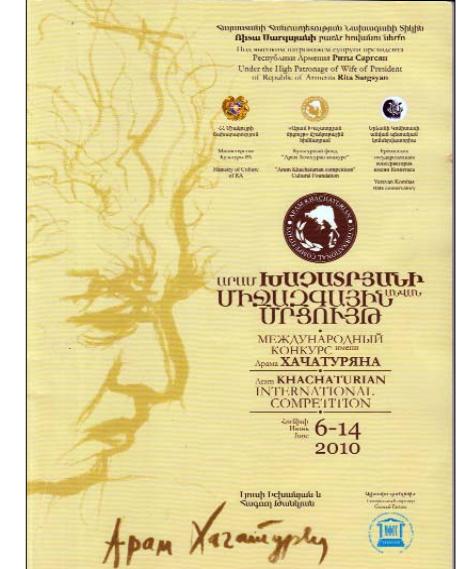
В 2013-м году Светлана Сарьян переезжает в Сухум. Там почетный профессор Ереванской консерватории продолжила свою педагогическую и концертную деятельность, работает в ведущем учебном заведении Республики Абхазия Сухумском музыкальном училище имени А. Ч. Чичба (класс специального фортепиано и камерного ансамбля) и в Школе искусств.

Марина Николаевна Шамба — художественный руководитель органного зала г. Пицунды, первая абхазская органистка, солистка Абхазской государственной филармонии, народная артистка Республики Абхазия — предложила Светлане Сарьян сыграть в Пицундском храме. В этом благотворительном концерте в содружестве с приглашенной из Еревана скрипачкой, доцентом Ереванской консерватории Анаит Лавчян прозвучали Сонаты А. Шнитке, И. Брамса и С. Франка. Высокий уровень концерта был отмечен республиканской прессой. Педагогическая работа отнимает много времени, но приносит особое удовлетворение. Студенты Светланы Сарьян на кафедре камерного ансамбля под ее руководством готовятся к конкурсам, выпускники выступают в ансамблях в разных странах мира, играют на конкурсах, завоевывают премии. Среди них: Ани Тер-Мартirosyan (Италия, Германия), Зела Маркосян (Австралия), Голлиз и Жабиз Зарбахш (Иран) и другие.

Недавно Светлане Сарьян поступило предложение сыграть сольную программу в только что открытом в Сухуме Концертном зале абхазского Драматического театра.

Пианистка и сегодня поддерживает тесную связь с Ереванской консерваторией. Сбылось предсказание Г. В. Сараджева, произнесенное после экзамена по специально-сти студенке первого курса консерватории Светлане Сарьян: «Вы – единственный человек, чье исполнение мне понравилось. Мне понравилось ваше внимание во время игры, я вижу, что в дальнейшем вы сможете играть на сцене».

СОФА МАТЕОСОВНА АЗНАУРЯН
композитор, член СК РА, редактор журнала «Музыкальная Армения»

прославленного педагога.

После окончания консерватории случай помог Светлане остаться работать в вузе. По просьбе коллеги ей пришлось аккомпанировать на вступительных экзаменах, где ее услышала Татевик Тиграновна Сазандарян и пригласила в свой класс концертмейстером. Работа

